

**T.C.
YARGITAY
BÜYÜK GENEL KURUL**

Esas : 1959/14
Karar : 1959/30
Tarih : 02.12.1959

• MİHRİ MÜECCEL

(864 s. Kanunu Medeninin Sureti Mer'iyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanun 2 , 3 , 9 , 10)

ÖZET

Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kıyılan nikah dolayısıyla kararlaştırılan mihri müeccelin, anılan yasanın yürürlüğe girmesinden sonra boşanma üzerine ödenmesi gerekir.

Türk Kanunu Medenisinin meriyetinden. evvel aktedilmiş olan evlenme dolayısıyla terettüp eden mihri (mehri) müeccelin Kanunu Medeninin meriyetinden sonra boşanma vukuunda tediyesi lazım gelip gelmeyeceği hususunda Temyiz Mahkemesi Yüksek 2. Hukuk Dairesinin 28 Nisan 1935 tarih 1166/1000 sayılı ilamıyla aynı dairenin 2 Haziran 1959 tarih 2984/2385 sayılı ilamı arasında içtihat ihtilafı bulunduğu Ankara Avukatlarından Mehmet Çelebioğlu tarafından verilen arzuhal ile bildirilmiş işbu ihtilafın tevhibi içtihat yoluyla halli istenmiş. Temyiz Mahkemesi Birinci Reisliği tarafından bahsi geçen ilamlar ve daire reisliğinin yazılı mütalaası heyetimize tevdi edilmiş olanakla Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihat Hukuk Kısmı Umumi Heyetince keyfiyet müzakere olundu. Neticede :

28 Nisan 1935 tarihli ilamda (Ahkamı sabıka zamanında zimmete terettüp eden mihir borçları Kanunu Medeninin meriyetinden sonra vaki boşanma ile dahi lazımülifa olacağı) belirtilmiş bu noktaya ait temyiz itirazı varit görülmemiştir.

2 Haziran 1959 tarihli ilam ise (Eski hükümler meri iken aktedilen nikah vesilesiyle nikahın zevali halinde taahhüt olunan maktu edaları Medeni Kanun menetmiştir. Eskiden aktedilmiş olan bir nikah, Medeni Kanunun meriyete girmesinden sonra zeval bulursa eski taahhüt Medeni Kanunca kabul edilmiş bulunan bir amme intizamı kaidesine mugayir olması bakımından Medeni Kanunun Sureti Meriyet ve Şekli Tatbiki Hakkındaki Kanunun 2. maddesi gereğince tatbik kabiliyetini (kaybetmiş olur. Bu hale göre davacı tarafın talebi, bir intizamı amme kaidesine mugayir dir. Talebin esası batıl olduğu nazara alınarak hüküm tesisi icap ederken yolunda tanzim edilmiştir.

Her iki ilam Kanunu Medeninin meriyetinden evvel aktedilmiş olan nikah zımnındaki mihri müeccele taalluk etmektedir Birinci ilamda işbu mihrin Kanunu Medeninin meriyeti zamanın da boşanma takdirinde ödenmesi lüzumu içtihat edildiği halde ikinci ilamda o yoldaki talep amme intizamına mugayir görülmuş tediyesi lazım gelmediği içtihat olunmuştur, işbu iki ilan arasında içtihat ihtilafı aşikar bulunmaktadır.

Kanunu Medeninin meriyetinden evvelki hükümlere nazaran nikah aktiyle koca aleyhine ve kan lehine terettüp eden mihir mücerret sahih bir akit ile vacip olan ve ahkamı sabıkaya göre müekket hale gelen bir alaktan ibarettir. Mihri müeccel ise ödenmesi en geç talak veya taraflardan birinin vefatı hadisesine tehir edilmiş mihir alacağıdır.

Nikah akti Kanunu Medeninin meriyetinden evvel yapılmış tekit ve takarrür şartları o tarihlerde tahakkuk etmiş ise mihri müeccel koca aleyhine bir borç ve kan lehine bir alacak olarak müktesep bir hak teşkil eder. ödenmesi keyfiyetinin muayyen bir zamana ve en geç muayyen vakıaların tahakkukuna bırakılmış

olması vecibenin bünyesine tesir edemez. Mihir borcu nikahın zevali halinde taahhüt olunmuş maktu bir eda değildir. Nikahın zevali evvelce zimmete terettüp eden borcun en geç ödeneceği zamanı belli eder. Hadiselerde olduğu gibi mihir borcu Kanunu Medeninin meriyetinden evvel müeccel olarak zimmete terettüp etmiş ve fakat meriyetten sonra boşanma ile ecel nihayet bulmuştur.

Ahkamı sabıkada mihirin kabulüne saik olan sebepler muvacehesinde bunun mücerret talaki (boşanmay) önleyecek bir tedbir veya talak (boşanma) tazminatı olarak kabulüne imkan yol tur. Filhakika tarafların birinin vefatı halinde dahi mihri müeccelin muacceliyet kesbetmesi kabul edilmiştir. Eğer mihir mücerret talaki önleyeceği bir tedbir veya talakın tazminatı olsaydı vefat halinde bu alacağın sakıt olması lazım gelirdi. Evvelki hükümlere nazaran muaccel olsun, müeccel olsun mikir; nikah aktine terettüp ve o tarihte tahakkuk eden adi bir borç ve alacaktan ibaret bulunmaktadır.

Kanunu Medeninin Sureti Meriyet Ve Şekli Tatbiki Hakkındaki Kanunun birinci maddesi uyarınca hadise ahkamı sabıkaya tabi olup mihirin lazımlıfa olup olmaması ve neticesi o hükümlere tevfikan tayin olunmak icap eder.

Hadisenin amme intizamı ile alakası mevcut değildir. 2 Haziran 1959 tarihli ilamda mihri müeccel; tahakkuku boşanma şartına bağlı bir alacak veya tazminat olarak mütalaa edildiği için, (nikahın zevali halinde taahhüt olunan maktu edaları Medeni Kanunun menettiği) nazara alınarak intizamı ammeye mugayir görülmüştür. Halbuki yukarıda izah edildiği üzere bu alacak tahakkuk boşanma şartına talik veya boşanma tazminatı olarak kabul edilmiş neviden bir alacak değildir. Tediyesi o tarihe tecil ve tehir edilmiş bir alacak ve borç münasebetidir.

Kanunu Medeni evlenme akti sırasında karı kocadan birinin diğerine bir mal veya para vermesini veyahut vermeyi taahhüt edip bir müddet tecil etmesini meneylememiştir. Bu itibarla da ahkamı sabıkada zimmete terettüp eden mihirin, Kanunu Medeni ile kati şekilde menedilmiş bir münasebet olarak kabulü düşünülemez.

Nihayet : Medeni Kanunun tarafeynin arzu ve iradelerini nazarı itibare almaksızın tanzim ettiği muamele ve münasebetlerle alakası bulunmadığı için mihri müeccel. Tatbikat Kanunun 3. maddesi şümulü dışında kalmaktadır.

Bu sebeplere binaen: .Kanunu Medeninin meriyetinden evvel aktedilmiş olan nikah dolayısıyla terettüp eden mihri müeccelin Kanunu Medeninin meriyetinden sonra boşanma vukuunda tediyesi lazım geleceğine ve bu itibarla 28 Nisan: 1935 tarihli ilamda belirtilen içtihadın isabetli bulunduğuna, 2/12/1959 tarihli ikinci içtimada mutlak ekseriyetle karar verildi.

AYKIRI GÖRÜŞ

Recai Seçkin (4. Hukuk Dairesi Bşk.):

1) İslam hukukçularına göre mehir, erkeğin kadının tenasül uzvundan istifadesinin karşılığıdır. (Defteri Hakani Nazırı Mahmut Esat Kitabülnikah ve Talak Dersaadet 1326 1328, sahife 10, satır 10 ila 12). Nitekim, mehrin bir kısmının muaccel, bir kısmının müeccel olması halinde, muaccel kısım ödenmedikçe karı, kocasını kocalık haklarından mahrum edebilir yani kocasıyla cinsi münasebetten kaçınabilir (adı anılan eser sahife 86 numara 77). Bu müesseseyi haklı göstermek üzere bir kısım alimler tarafından onda görülen kadına yardım gayesi, onun hukuki tarifine dahil değildir. Medeni Kanun ise evlenmede böyle bir istifade mahiyeti görmediği gibi bu şekilde bir ücret, bu günkü amme intizamı düşüncesine tamamıyla aykırı düşer. Bu itibarla Medeni Kanunun tatbik şekli ve meriyetine ilişkin bulunan 864 sayılı kanunun 2 inci maddesi gereğince böyle bir alacağın (eski kanun zamanında doğmuş olup sadece ödenmesinin evlenmenin ölüm veya boşanma ile sona ermesi yolundaki vadeye bağlanmış olmasına rağmen) Medeni Kanundan sonra hüküm altına alınması kanun bakımından mümkün değildir.

2) İslam hukukunda mehir borcu, evlenme aktinin kanuni neticelerinden olduğu için evlenmenin tamamlanmasıyla beraber tarafların bu konuda herhangi bir anlaşma yapmalarına ihtiyaç olmaksızın

doğar ve tarafların iradeleri ancak borcun doğmasından sonra onun varlığı üzerinde bir tesir meydana getirebilir; mesela kadın, alacağım kocasına bağışlar veya mehri misli bir belli bir miktarda mehri müsammaya taraflar yükseltebilirler. Şurası muhakkaktır ki mehir borcu doğmamak üzere sahih bir evlenme akti yapılamaz. (Mahmut Esat, adı anılan eser s. 32, N. 49, s. 71). O halde mehir borcu, eski kanunun tarafların iradelerini göz önünde tutmamak kaydıyla evlenme aktine bağladığı bir hukuki neticedir ve bu bakımdan bu neticenin 864 sayılı tatbikat kanununun 3 üncü maddesi hükmünce yürürlüğe girmesinden itibaren Medeni Kanuna tabi tutulması lazımdır. Medeni Kanun, evlenmenin ölüm veya boşanma ile sona ermesi halinde kocanın karışma bir şey ödemesi yollu bir hüküm kabul etmiş olmadığı için bu gün eski kanun zamanında doğmuş olan mehri müeccel alacakları artık hüküm altına alınamaz.

3) 864 sayılı kanunun 10 uncu maddesi, sadece karı koca mallarına ait hükümlerini, 9 maddesi ise evlenmenin aktinin ve sona ermesinin karı kocanın şahıslarına ait hükümlerin hedef tutan hususi esaslardır. Mehir borcu, karı koca mallarının idaresiyle ilgili bir borç olmadığı cihetle onların, şahıslarına ait hukuki neticelerdendir. O halde mehir borcunun meriyet kanununun 9. maddesinin birinci cümles hükmünce, mutlak olarak yeni kanuna tabi tutulan bir borç sayılması zaruridir ki bu itibarla dahi bunun istenmesi, kanun hükmüne uygun olamaz. Netice :

Açıklanan sebeplerden dolayı kanun hükümlerine uygun hiçbir cihetini göremediğim ekseriyet kararına muhalifim.